

Uredništvo - uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001-4004
Mesečna naročnina 18 lit. za inozemstvo 31.50 lit.
Ček. rač. - Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate
Izključna publikačenka za domače in inozemske oglase: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

SLOVENE

SEPTEMBER-1943

1

SREDA

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ad estero: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

40 velivoli nemici abbattuti

Nuove azioni contro il naviglio nemico nella rada di Augusta

Comando Supremo — Bollettino di guerra Nr. 1193:
Nuove azioni sono state condotte da reparti aerei germanici contro naviglio nella rada di Augusta: Un mercantile di medio tonnellaggio e alcuni mezzi speciali da sbarco risultano colpiti.
L'arma aerea nemica ha ieri compiuto incursione su Civitavecchia, Decimo (Cagliari) e nei dintorni di Napoli. Attaccata ogni volta dai cacciatori germanici e italiani, che si gettavano animosamente contro i bombardieri e i bimotori di scorta, l'aviazione avversaria perdeva nel cielo del Lazio e della Campania 40 velivoli: dieci abbattuti dalla nostra caccia, 27 da quella tedesca, tre dalle batterie contraeree. General Ambrosio.

40 sovražnih letal sestreljenih

Novi nastopi proti sovražnemu ladjevju v sidrišču Auguste

Vrhovno poveljstvo, vojno poročilo št. 1193:
Nemški letalski oddelki so izvedli nove nastope proti ladjevju v sidrišču Auguste: zadet je bil en srednjevelik parnik in nekaj posebnih izkrcevalnih sredstev.
Sovražno letalstvo je včeraj napadlo Civitavecchia, Decimo, (Cagliari) ter okolico Napolija. Vedno so ga napadli nemški in italijanski lovci, ki so se navdušeno vrgli na bombnike ter na spremljajoče jih dvomotornike in tako je nasprotno letalstvo izgubilo na nebu nad Laziojem in Campanijo 40 strojev: 10 so jih sestrelili naši lovci, 27 nemški, 3 pa protiletalsko topništvo. General Ambrosio.

Nezmanjšani boji na vzhodu

Ogorčene borbe trajajo na južnem in srednjem odseku — Nemške podmornice potopile v Sredozemlju in Atlantiku pet ladij, en rušilec in štiri prevozne jadrnice

Hitlerjev glavni stan, 31. avg. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:
Sovražnik je nadaljeval svoje napade proti južnemu in srednjemu odseku vzhodnega bojišča tudi včeraj z uzmanjšano silovitostjo. Ogorčene borbe se trajajo. Uničenih je bilo 91 sovjetskih oklepni voz.
Na morju zapadno od Taganroga so potopile lahke nemške pomorske enote 2 izmed 6 sovražnih motoriziranih topničark, sestrelile 2 bombnika in privlele ujetnike.
V bojih zadnjega tedna se je na bojišču ob Miusu posebno odlikoval 3. bataljon grenadirskega polka št. 70 pod vodstvom nadporočnika Koppa.
Hitra nemška bojna letala so ponovno padnevi napadla pristanišče v Augusti ter v nenadnem napadu iz majhne višine hudo poškodovala eno sovražno prevozno ladjo ter en izkrcevalni čoln. V letalskih bojih je bilo pri tem uničeno eno letalo tipa »Spitfire«. Nemški lovci so sestrelili na področju Neaplia iz skupine 60 napadajočih sovražnih letal 26 strojev.
Nad Atlantikom so nemški lovci za dolge polete sestrelili veliko angleško vodno letalo.
Močni sovražni letalski oddelki so preteklo noč napadli zapadno nemško ozemlje, predvsem mesti München - Gladbach in Rheidt. Razdejanja in izgube med prebivalstvom so znatne. Nočni lovci in protiletalsko topništvo je po dosedanjih ugotovitvah sestrelilo 25 izmed napadajočih angleških bombnikov.
Nemške podmornice so potopile v Sredozemskem morju in na obrobem področju Atlantika 5 ladij s skupno 34.000 tonami, 1 rušilec ter 4 prevozne jadrnice. Razen tega so torpedirale 10.000-tonsko petrolejsko ladjo ter sestrelile nad Atlantikom 4 sovražna letala. Na Crnem morju so uničile podmornice 2 sovjetski stražni ladji in vlačilec s 3 splavi.

Berlin, 31. avg. V zvezi z izpraznitvijo Taganroga poudarja vojaški dopisnik agencije DNB, da je bilo poročilo o tem dogodku za večino javnosti neupravičeno, saj tudi Sovjeti še niso objavili, da bi se na tem področju razvili težji boji. Izpraznitev tega odseka je nemškimi četam narokoval razlog čisto strateške narave. Dejstvo, da je nemški izpraznitveni nastop ostal od Sovjetov neopazen, pove, da je nemško poveljstvo tedaj, ko je smatralo za umestno, sprejelo ta sklep, ne da bi nanj mogel vplivati nasprotnik. Vojaški strotnik pristavlja, da prevladuje v pristojnih berlinskih krogih mnenje, da je v okviru

splošnega vojnega nastopa možno zapustiti nekatere postojanke brez posebne izgube zlasti zato, ker je ozemlje tam tako prostorno. V bistvu, končuje vojni strotnik, znajo Nemci izkoristiti nasprotnikovo vojno taktiko, ki jim je znana do vseh podrobnosti, in so se v kratkem času mojskro izvežbali v njej. To taktiko označujejo z imenom »prožna obramba«. Izkazala se je za koristno, ker je omogočila obuten prihranek na ljudeh in orožju, zraven pa velja nasprotnika veliko izgub.

Preizkušnje na vzhodu bodo trde — toda premagane
Berlin, 31. avg. »Leipziger Neueste Nachrichten« objavljajo zanimiv komentar k dogodkom na vzhodnem bojišču: Ne smemo si delati utvar — Sovjeti še niso izvedli največjega napora. Povsod se zbirajo rezerve, očitno za splošni napad. Sedanji boji imajo namen pripraviti določene taktično-strateške pogoje. Stalin bi očitno rad dosegel, da bi se morale nemške enote tako umakniti, da bi jim bila onemogočena uspešna prožna obramba. S splošnim napadom bi rad prešel iz pozicijske vojne v premikalno vojno. Preizkušnje, ki čakajo Hitlerjeve armade na vzhodnem bojišču, bodo skrajno trde, toda vse nam daje upanje, da bodo premagane. Peto leto svetovne vojne se začenja pod malo veselimi izgledi. Anglosaško-sovjetska koalicija se pripravlja za napad na evropsko trdnjavo s številno močnejšimi sredstvi. Tej količinski premoči pa na nemški strani odgovarja velika kakovostna pre-

moč tako v materialu kakor v morali. Nemci se vedo boriti za pravično stvar: za stvar, ki ni le samo nemška, ampak tudi evropska.
»Daily Mail«-ov vojaški kritik piše o sovjetskih rezervah in pravi, da so verjetno večje kakor pa jih je napovedal Majski pred dvema mesecema v razgovoru z Reuterjevim dopisnikom. »Daily Mail« pa tudi opozarja, da ima Hitler vsaj 600 divizij. Res je, da je del teh sil razmeščen po raznih zasedenih državah; vsekakor pa ni dvoma, da bo v primeru potrebe večina teh sil lahko potegnjena na najbolj ogrožene odseke, to je med Baltikom in Crnim morjem ter morebiti na evropskem jugovzhodu. Zmotno bi bilo upanje, da bi položaj v nekaterih zasedenih pokrajinah lahko povzročil občutno razpršitev sil. Za red na Danskem na primer zadoščajo tri ali štiri divizije. (»Il Piccolo«)

Zavezniki se morajo znova posvetovati
ker [] v Quebecu niso rodili potrebnih sklepov
Buenos Aires, 31. avg. As. Kakor poročajo iz Quebeca, je izjavil pooblaščen angleški govornik, da bo Churchill danes govoril po radiu, toda njegov govor ne bo vseboval nikake posebne izjave.
Bern, 31. avg. Sinočnje brzojavke iz Londona poročajo, da sta Majski in Eden že začeli predhodne pogovore za sestanek treh. Če bodo pogajanja ugodno končana, bo verjetno ta teden izdano poročilo o sestanku treh in sestanek bo pozneje sklican čez dva ali tri tedne. Sestanka se bodo udeležili trije zunanji ministri, oziroma njihovi delegati, kajti Hulla bo verjetno zastopal poslanik Vinant. Za sedež konference prihaja v poštev London, v drugi vrsti pa Moskva. Ta sestanek pa bo imel le namen pripraviti drug sestanek, ki naj bi se ga končno z Rooseveltom in Churchillom udeležil Stalin. Voe to diplomatsko delo v Quebecu in Londonu in preje v Casablanci nima drugega cilja, kakor pridobiti rdečega diktatorja, da bi se vsedel za skupno mizo z voditelji velikih bogataških sil.

Lizbona, 31. avg. Iz Washingtona poročajo, da se je Roosevelt vrnil v Belo hišo ter se je pogovarjal s čungkijskim zunanjim ministrom Soongom. Popoldne pa se je posvetoval z notranjim podtajnikom Ickesom, s podtajnikom za zunanje zadeve Cordellom Hullom, z načelnikom glavnega stana generalom Marshallom ter s poveljnikom letalstva.

Danes bo Churchill v Kanadi govoril preko radia o političnih vprašanjih, obravnavanih v Quebecu, smatra pa se, da bo ob tej priložnosti govoril o splošnem vojnem položaju. V sredo ali četrtek bo odpotoval v Washington v spremstvu sira Johna Dilla ter prvega lorda admiraltete sira Dudleya Ponda.

Dočim na ameriških atlantskih obalah podirajo oder v Quebecu, se v Londonu pripravljajo na bodočo konferenco, ki naj bi se je udeležila tudi Sovjetska Rusija. Majski je prišel v London ter se bo sestel z Edenom, da bi se pogovoril o sporazumu za konferenco treh, ki naj bi bila čez nekaj tednov v Londonu, Moskvi ali kje drugje. Te konference bi se udeležili samo zunanji ministri, ker Stalina ne morejo pridobiti za osebni sestanek z Rooseveltom in Churchillom. Politični londonski krogi zatrjujejo, da bi Churchill šele čez nekaj mesecev imel čas za osebne pogovore. Preje hoče dobiti zagotovila, da zavezniki ne bodo čakali z boji in zato hoče počakati na razvoj dogodkov. Pravijo, da se bodo udeležili konference: za Anglijo Eden, za Sovjetsko Zvezo Majski, ni pa še gotovo, če se je bo udeležil Hull. Močnejše se je bo udeležil Norman Davis, ki je v nedeljo prišel v London. Norman Davis je prijatelj Roosevelta in Cordella Hullu in je njegov prihod v London verjetno v tesni zvezi z bodočo konferenco. (»Il Piccolo«)

Odkrita zarota na Norveškem
Berlin, 31. avgusta. As. Mednarodna poročevalska agencija javlja, da je bila na severni Norveški odkrita družba agentov, ki so vzdrževali zvezo s sovražniki. 11 Norvežanov je bilo obsojenih na smrt, več drugih pa na ječo. Premoženje obsojencev je bilo zaplenjeno.

Sožalja ob smrti kralja Borisa

Kraljevo truplo leži v stolnici Aleksandra Nevskega — Sožalja iz evropskih prestolnic

Sofija, 31. avg. As. Truplo kralja Borisa je zdaj izpostavljeno v stolnici svetega Aleksandra Nevskega, kamor so ga v predpretekli noči prenesli v spremstvu dvorne straže. Velika množica ljudstva se je zbrala po cestah v bližini spomenika carju osvoboditelju.
Včeraj popoldne so je kr. italijanski poslanik, ki so ga spremljali vsi uradniki poslanstva, vojaški in letalski odposlanci ter kr. konzul, odpravil na dvor, kjer se je vpisal v žalno knjigo.

Sofija, 31. avgusta. As. Bolgarski tisk obirno piše o dogodkih v zvezi s smrtjo kralja Borisa. Vsi listi poudarjajo, da mora bolgarsko ljudstvo v tolikšni boleščini najti pogum in voljo, da ostane združeno in da pomaga vladi pri težkem delu v tako resnem trenutku za ves narod. Prinašajo popise raznih dogodkov iz življenja mrtvega vladarja ter posebej naglašajo, kako si je kralj Boris prizadeval za narodni napredek na vseh področjih in kako se je trudil, da bi izboljšal življenjske razmere bolgarskega ljudstva. Zlasti povel-

jujejo njegovo politično delo. Smrt kralja Borisa je narod hudo zadel, a mora biti hkrati opomin vsemu bolgarskemu ljudstvu. Kakor je bil ves narod združen s njim, tako se mora edinstvo bolgarskega naroda znova potrditi in se razvijati okrog osebe novega kralja, ki je svetlo znamenje upov in volje vseh Bolgarov.
Sofija, 31. avgusta. As. Predsednik vlade

Sožalje Nj. Vel. kralja Viktorja Emanuela III. maršala Badoglia, Führerja ter drugih vladarjev in ministrov

Sofija, 31. avg. As. Ob smrti kralja Borisa III. je dobila Nj. Vel. kraljica Giovanna sožalne brzojavke državnih poglavarjev in ministrskih predsednikov. Brzojavili so: Nj. Vel. Viktor Emanuel III., Führer, švedski kralj, romunski kralj, predsednik francoske republike Petain, predsednik portugalske republike general Carmona, načelnik španske države general Franco, madžarski regent Nikola de Horthy, predsednik švicarske zveze Celio, predsednik finske republike Risto Rity.

Predsednik vlade Filov je dobil naslednjo brzojavko predsednika italijanske vlade maršala Badoglia: »Italijanska vlada in italijansko ljudstvo sta z globoko ginenostjo sprejela poročilo o nenadni smrti Nj. Vel. kralja Borisa III. in se pridružujeta žalosti prijateljskega ter zavezniskega naroda. Prosim Vas, sprejmite izraze najgloblje sožalja vlade skupno z mojimi; hvaležen Vam bom, če boste tolažili ta čustva pri Nj. Vel. kraljici in kraljevski hiši. Podpisani: Badoglio.«

Brzojavili so tudi nemški maršal Göring, zunanji minister von Ribbentrop, konduktor Romunije general Antonescu in romunski zunanji minister.

Visoke politične osebnosti so se poklonile in položile venec pred krsto kralja Borisa v stolnici sv. Aleksandra Nevskega. Velika množica ljudstva prihaja v stolnico, ko je ure in ure molče vztrajala v dolgi vrsti, ki se razteza po celem trgu pred katedralo, po trgu Carja osvoboditelja ter po veliki ulici, ki vodi iz tega trga do kraljeve palače. Med osebnostmi, ki so izkazale poslednjo čast truplu kralja Borisa, je bil general Mihov, ki je položil venec cvetja v imenu bolgarske vojske.

Sožalje iz Rima

Rim, 31. avgusta. As. Izredni komisar za rimski gubernatorat senator Notta je ob smrti bolgarskega kralja razposlal naslednje brzojavke:

»Nj. ekse. dvornemu ministru Nj. Vel. kralja in cesarja: Prosim Vašo ekscelenco, naj tolaži vdano sožalje rimskega mesta zaradi žalosti, ki je a smrtjo bolgarskega kralja Borisa zadelo Sabaudsko hišo.«

»Častni dami Nj. Vel. bolgarske kraljice, Sofija: Prosim Vas, da bi hoteli Nj. Vel. bolgarski kraljici tolažiti globoko sožalja v veliki žalosti zvišene vladarice.«

»Sofijskemu županu: Prosim Vas, da bi hoteli sprejeti izraze toplega sožalja mesta Rima zaradi žalosti, ki je zadelo Vaše mesto a smrtjo ljubljene bolgarskega kralja.«

Neprestani napadi na sovražno ladjevje

Berlin, 31. avg. As. Velike skupine nemških bombnikov še vedno izvajajo močne napade na pomorske oporišče v Augusti. V nedeljo so hitri nemški bombniki povzročili eksplozijo 8000 tonske petrolejske ladje, ki so jo po grozni detonaciji zavili velikanski oblaki dima. Enako velika petrolejska ladja pa je bila zažgana. Ta dvojni udarec pomeni za sovražnika izgubo vsaj 24.000 ton tekočega goriva. Pri istem napadu sta bila tako težko poškodovana 4000 tonski in 2000-tonski parnik, da sta bila verjetno tudi potopljena. Naslednjo noč so se napadi nadaljevali in bili sta poškodovani nadaljnji dve veliki prevozni ladji, dve drugi pa so poškodovale številne bombe. Drugi nemški bombniki so istočasno z razdiralnimi in zažigalnimi bombami obstreljevali vse pristaniške naprave ter naredili veliko opustošenje. V pristanišču je eksplodiral velik splav, naložen s strelivom. Z velikim pokom je zletel v zrak in povzročil velik požar na sosednjih izkrcevalnih eredstvih. 100 km daleč so videli velikanski ogenj. Tudi v soboto, dne 28.

Sovjeti internalirali ameriško letalo

Bern, 31. avg. As. Iz Moskve poročajo, da so Sovjeti internalirali ameriško letalo, katero je 12. avgusta pristalo na Kamčatki. To letalo se je udeležilo napada na japonsko vojaško oporišče na otoku Kuriles.

Ukrepi za varnost danske obale

Berlin, 31. avgusta. As. V zvezi z razglasitvijo obsednega stanja na Danskem so v pristojnih nemških krogih izjavili, da je varnost danske obale v tako važnem vojnem trenutku narekovala uvedbo takšnih ukrepov, da bi se ohranil mir in javni red pred rušilnim delom raznih izpodkopavalcev. Večina danskega prebivalstva se vede mirno in spokojno, kar potrjujejo iz Kopenhagena

in zunanji minister Filov je po vrsti sprejel voditelje diplomatskih odposlancev, akreditiranih v Sofiji, ki so mu izrazili sožalje avdijih držav zaradi smrti kralja Borisa. Iz vse države in iz inozemstva dobiva predsednik vlade brzojavke, ki izražajo ljudstvu in bolgarski vladi sožalja ob smrti kralja zedinitelja in želijo srečo kralju Simeonu II., ki je zasedel prestol.

Žalne zastave v Rimu

Rim, 31. avg. As. Zaradi smrti kralja Borisa so javna poslopja v prestolnici izobesila zastave na pol droga. Zastave bodo visele do pogreba umrlega kralja.

Hitlerjevo sožalje kraljici Ivani

Berlin, 31. avgusta. As. Ob smrti bolgarskega kralja Borisa je Hitler poslal kraljici vdovi naslednjo brzojavko:

»Bolesta novica o smrti Nj. Vel. kralja Borisa me je globoko žalostila. S kraljem Borisom izgubljaj Bolgarija vladarja, ki je vodil usodo svojega naroda a čudovitim pogumom in s modrim ter jasnim pogledom. Jaz izgubljam z njim zvestega prijatelja in zaveznika, ki se ga bova jaz in nemški narod vedno spominjala v visokem spoštovanju. Prosim Vaše Velikanstvo, naj sprejme moje občutno in iskreno sožalje vsega nemškega naroda in sodelustovanje a kraljevo hišo ter z bolgarskim narodom.«

Hitler je poslal sožalno brzojavko tudi bolgarskemu ministrskemu predsedniku Filovu.

Berlin, 31. avgusta. As. Hitler je po državnem ministru in načelniku kanclerjeve pisarne dr. Meisnerju bolgarsko opolnomočenemu ministru dr. Saragovu izrekel sožalje zaradi smrti kralja Borisa.

Državni podtajnik Stegachst se je v imenu nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa odpravil k bolgarskemu poslanstvu ter bolgarskemu poslaniku izrekel sožalje nemške vlade. Na nemški kancleriji, zunanjem ministru in nemškem državnem zboru so razobesili zastavo na pol droga.

V Bukarešti

Bukarešta, 31. avgusta. As. Zaradi smrti bolgarskega kralja Borisa bo romunski dvor faloval šest dni.

V Budimpešti

Budimpešta, 31. avgusta. As. Brž ko je zvedel o smrti kralja Borisa, je madžarski regent poslal brzojavke globokega sožalja italijanskemu vladarju Viktorju Emanueu ter bolgarski kraljici Ivani.

Bolgarska zunanja politika nespremenjena

Lisbona, 31. avgusta. V zvezi a smrtjo kralja Borisa so angleški listi mnenja, da ne bo prišlo do sprememb v bolgarski zunanji politiki. »Daily Telegraph« naglaš a osebno zvezo, ki draži Savojsko hišo z bolgarsko kraljevo hišo. (»Il Piccolo«).

avgusta, je skupina hitrih bombnikov sejala razdejanje med angleško-ameriškim trgovskim in vojnim ladjevjem v tem pristanišču. Ob prvi zori so nemški bombniki iz velike višine nenadoma bombardirali določene cilje ter z velikimi bombami zadeli dva 4000 tonska parnika. V polno sta bila zadeta 3000 tonski prevoznik parnik ter velik izkrcevalni čoln. Na boku je bila poškodovana neka križarka, ki se je tudi nahajala v pristanišču. Velika bomba je padla v neposredno bližino te križarke. Topniška zavora ter zaporni baloni, ki se nahajajo nad celo pristanišče pokrajino, niso mogli preprečiti tega uspeha, doseženega brez vsakršne izgube za napadalce.

Carigrad, 31. avg. As. »Tasviri Efkara« razpravlja o vojnem položaju v Sredozemlju ugotavlja, da bombardiranje italijanskih in nemških letalcev resno ogroža zavezniske prometne zveze na tem morju. Torpedna letala ter bombniki obeh osnih držav zadajajo vsak dan znatne izgube angleško-ameriškim ladijskim spremnljavam.

prispela poročila. Po drugi strani pa vojni zakoni ne bodo dovoljevali nobene popustljivosti. Ker je nemška vojska prevzela varstvo nad Danskem, bo to svoj naloge izvedla do konca, dokler ne bo vojna končana.

Ameriške izgube na Novi Gvineji

Tokio, 31. avg. As. Iz Nove Gvineje poročajo o silajnih japonskih vojaških uspehih. 28. in 29. avgusta je sovražnik večkrat napadel Hans in Mandang na Novi Gvineji te še nekatere druge obmojne kraje. Japonci so takoj in krepko odgovorili. Protiletalsko topništvo je sestrelilo nič manj kakor 40 nasprotnih letal, mnoga letala pa so zbili japonski lovci, ki so se tako dvignili in as podali v boj. Točno število uničenih letal se ugotavlja, toda verjetno je sovražnik zadnja dva dni izgubil vsaj 60 letal.

Goreče na delo

V petek, 3. septembra se bodo začele po vseh cerkva ljubljanske škofije devetdnevne za tiste, ki pripravljajo prevrat in pokolje.

Osnova boje strategije je silna, jasna, odkrita, lahko je za razumeti, nje razlaga je kratka — poznajo si priznanje rešnice o samem sebi, o odnosu do Boga in do stvari. To je ključ, da bomo lahko razumeli zgled Kristusove žrtve, klic Matere boje v Fatimi in klic časa, ki s svojimi zablodami, svojim uporom proti Bogu in njegovim postavam grozi pokopati v večno pogubljenost toliko Slovencev.

Gotovo se vsi strinjamo v tem, da je ubijati, ropati, krasti itd. greh, greh proti naravnemu in nadnaravnemu redu in da je še večji greh tajiti Boga. Danes pa živimo v preudni dobi, ko se pojem vrednot zamenjuje, njih vrstni red prevrača, greh čisti in slavi in to po tisočletjih, ko je Bog dal po Mojzusu človeštvu deset božjih zapovedi — deset večnih zapovedi, ki veljajo

vsak časa za vsakega človeka in ki bodo vedno veljale. Priznati te večne postavne zapovedi, to je poštenost, to je danes naša dolžnost, da se bomo brez razlike, če hočemo obstati in ozdraviti.

Zato bi bilo čudno, ako bi klic k molitvi za spreobrnjenje tistih, ki kršijo božje in človeške postavne, ali celo takih, ki se proti njim bore, ne našel odmeva — ne našel odziva pri vernih!

Verni Slovenci pač že dolgo niso dali lepšega izraza svoji ljubezni do Boga in do svojih rodniških bratov, kakor s molitvami v tej devetdnevni.

Devetdnevica naj bo močna molitev k Bogu in močan izraz ljubezni vseh vernih Slovencev do tistih rojakov, ki so grešili, ki greše in še nameravajo grešiti, zato, da bi jih rešili večne škode, da bi jih pripeljali nazaj v narodno občestvo in da bi se zopet vsi veselili v bratskih čustvih, v svojih domovih časih dobrih in božjega blagoslova.

Koledar

Sreda, 1. kimovec: Egidij, opat; Verena, devica; 12 bratov mučencev; Ana prerokinja.

Četrtek, 2. kimovec: Stefan Ogrski, kralj; Elpidij, škof; Kalista, mučenica.

Zgodovinski paberki

1. kimovec:

I. 1859. se je rodil hrvatski pisatelj Venecelav Novak. Po dovršenem učiteljskem študiju na konservatorij v Prago, nato pa služboval kot profesor na zagrebškem učiteljskem. Umrl je za jetiko 1. 1905. Poleg množice črtic je napisal tudi mnogo povesti (Pavla Segota, Podgorške pripovedke, Nikola Barčeti, Poslednji Stipančič) in socialna romana Tito Dorčić in Zapreke. Novak je kot leposlovec sociolog in psiholog — I. 1939. se je rodil hrvatski pisatelj Venecelav Novak. Po dovršenem učiteljskem študiju na konservatorij v Prago, nato pa služboval kot profesor na zagrebškem učiteljskem. Umrl je za jetiko 1. 1905. Poleg množice črtic je napisal tudi mnogo povesti (Pavla Segota, Podgorške pripovedke, Nikola Barčeti, Poslednji Stipančič) in socialna romana Tito Dorčić in Zapreke. Novak je kot leposlovec sociolog in psiholog — I. 1939. se je rodil hrvatski pisatelj Venecelav Novak. Po dovršenem učiteljskem študiju na konservatorij v Prago, nato pa služboval kot profesor na zagrebškem učiteljskem. Umrl je za jetiko 1. 1905. Poleg množice črtic je napisal tudi mnogo povesti (Pavla Segota, Podgorške pripovedke, Nikola Barčeti, Poslednji Stipančič) in socialna romana Tito Dorčić in Zapreke. Novak je kot leposlovec sociolog in psiholog —

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl g. Peter Horvat, železniški upokojenec. Pogreb bo v sredo, 1. septembra, ob pol štiri popoldne iz kapele sv. Jožefa na Zalah na pokopališču k Sv. Križu. — Naj rajnemu sveti večna luč! Vsem svojem naše iskreno sožalje!

Berite lepo, vedro knjigo MOJ »JAZ« NA ODDIHU

Ta knjiga Vam bo
v resničen oddih!

Kupujte knjige
»Slovenčeve knjižnice«!

— Mesečna rekolekcija ljubljanskih g. duhovnikov bo v Domu duhovnih vaj na prvi petek, 3. septembra. Popoldne od 4-5 skupna adoracija, nato premišljevanje in predavanje. Zbirališče v hiši kapelice. Vsi ljubljanski g. duhovniki vladno vabljeni. — Vodstvo.

— Duhovniške duhovne vaje. Zdi se, da bosta zadnja dva tednja (20.—24. septembra in 4.—8. oktobra) zelo napolnjena. Zato svetujemo onim gospodom, ki niso zaposleni na praznik Malega smarna, da se udeležijo prvega tednja (6.—10. septembra), kjer je še nekaj mest na razpolago. Vendar naj si vsak zagotovi prostor, ker nenapovedanih zaradi pomanjkanja prostora ne moremo sprejeti. Ostalo je bilo naznanjeno v škofiji.

Kino Union

Predstave ob 1. septembra 1943
naprej ob delavnikih ob: 15.30, 17.30
in 19.30. uri.

Ob nedeljah poleg teh še matineja
ob 10.30. uri.

MOLITEV

NA GORI

17 Vinko Beličič

Novela

Od hiše jima je pritekel naproti Volk, pomahal z repom, a se nenadno obrnil in zalajal: izza skednja je po poti prišel poštar. Borji je prinesel pismo od staršev, polno dobrih naukov, nasvetov in opominov.

»Vreme se je ustalilo,« je rekla mati Petrušička, »kaj ko bi zdaj začeli s košnjo.«

»Najbolje bo,« je odgovoril Janko. »Trava je v najlepšem cvetju in tako seno je najboljše. Po samih rožah diši potlej zimsko mleko.«

Ob sončnem zahodu si je sklepal koso. Ko je prva rosa ovlažila travo, je pod Petrušičovo brežino zavzel brus po jeklenem rezilu, nato pa je v gluhih zamahih padalo bilje in dišeče cvetje, med katerimi je bila tu pa tam tudi kaka zrela jagoda. Za mladim koscem je nastajala in se daljšala visoka red.

V gošči se je oglasil slavček, pevec ljubezni. Njegova jasna in čista pesem je začarala brežino v svojo čudežno melodijo.

Janko je vnovič nabrusil koso, naslonil se je nanjo in gledal na Otavice, ki jih je zagrinjal somrak. Slavčkov droben srce v goščavi je

drhte tkalo melodije ljubezenskega koprnjenja.

Mojca... Mojca... Mojca...

Kosa se je spet zajedla v visoko, dišečo travo, ki je vztrepetala, padla in obležala.

Nad Svetim Križem se je zableščala večernica, nad Rodinami so se prižigale zvezde Velikega voza, nad nizkimi hrvaškimi hribi pa je okrogel mesec, sel ljubezni, počasi prehajal iz rdeče svetlobe v oranžno, v rumeno, v blede, vedno više, nebo in zemljo je preplaval s svojim mrliškim sijem. Slavček je še kristaleno zvrgele svojo brezkončno pesem hrepenenja.

Mojca!... Kje si?... Kako ti je?...

Utrujeni od dolgega in vročega dneva so sedeli na vrtu pri večerji. »Strmški Stefan nam bo zjutraj prišel kositi, sem ga prosila,« je rekla Tina.

»Prav je tako. Prej pospravimo seno, prej bomo brez skrbi. No, Borja, ali ti je zelo dolgčas po Ljubljani?«

»Oh, niti malo ne. Lepše je na Otavicih.«

»Boš jutri videl, ko boš moral tisti redi in obračati seno?« je poslušal Janko. »To te bo obljubil znoj!

Začetek šolskega leta

Izpitni v jesenskem roku na srednjih, učiteljskih in meščanskih šolah se bodo vršili od 10. do 30. septembra po razporedu, kot ga bodo določila posamezna ravnateljstva, diplomski izpiti na učiteljskih šolah pa bodo šele v začetku meseca novembra. Vpisovanje učencev za novo šolsko leto bo od 1. do 5. oktobra, začetek pouka pa 11. oktobra 1943. — Iz pisarne IV. oddelka Višokega komisariata.

Naznanila

RADIO. Sreda, 1. septembra: 7.30 Pesmi in napetosti — 8.30 Napoved časa, poročila v italijanski — 12.30 Plošče — 13.30 Poročila v slovenski — 14.45 Operna glasba — 15.30 Poročila v italijanski — 16.30 Poročila v slovenski — 17.30 Poročila v italijanski — 18.30 Poročila v slovenski — 19.30 Poročila v italijanski — 20.30 Poročila v slovenski — 21.30 Poročila v italijanski — 22.30 Poročila v slovenski — 23.30 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočne službe imajo lekarnarji: dr. Kmet, Cirkovodna ulica 43, mr. Trnko, Cerkovna ulica 1, mr. Ušar, Senenburška ulica 7.

Iz Gorizije

Na tisoče romarjev. Praznik Marijinega vnebovstaja je privabil na tisoče romarjev k njenemu svetišču na svetogorski skali. Prihiti niso samo ožji sosedje in naši dežani, tudi sosednji pokrajini, zlasti iz krajev ob sinji Adriji, je bil obisk številčen.

Molitve za dež. V videmski nadškofiji se opravljajo pri vseh sv. mašah molitve za dež. V Marijinem svetišču »Rosa Mistica« v Cormons so imeli prejšnji teden tridnevno zadostilno pobožnost, da bi se Bog usmili in poslal prepotrebne dežja.

Brez vode. V ponedeljek, 23. avgusta, je bilo naše mesto skoraj ves dan brez pline. Prihiti niso samo ožji sosedje in naši dežani, tudi sosednji pokrajini, zlasti iz krajev ob sinji Adriji, je bil obisk številčen.

Dež. V sredo, 25. avgusta, v večernih urah se je nebo začelo oblačiti. Zlasti na severni strani so se kopičili temni, grozeči oblaki, ki so se vneli bobnenjem grom in so kvilale strele. Počasni se je ves nebeški svod zvil v pokasno črtno, ki so jo zdaj pa zdaj rezale ognjene kače. Zdelo se je, da bomo imeli strašno neurje z močnim nalivom. Toda: pokale so gore, rodila se je miška. V teku noči smo dobili polhoben dež, ki je v mestu zmehčal prah in prav priakavo zadovoljil poljedelce. V nekaterih krajih na deželo so imeli pa močan trž, ki je dobro namočil in mlačil rešil pred sušo.

Z Gorenjskega

Nalopje poslednje za okrožni urad na Gorenjskem. Pokrajinski načelnik in državni namestnik dr. Rainer je obiskal t. dni radovljiško okrožje in si je ob tej prilici prvič ogledal novo poslopje za okrožni urad v Radovljici v spremstvu okrožnega vodje dr. Hochstetnerja. Dr. Rainer je izjavil, da novo poslopje odgovarja potrebam časa in da je najlepše na Gorenjskem. Nato je dr. Rainer obiskal urad kraljeve skupine Radovljica in mestni urad, kjer ga je pozdravil župan. S posebnim zanimanjem si je dr. Rainer ogledal športno igrišče in pa kopališče.

Gorenjski naraščalniki na Osojah. V letošnjem avgustu so poslali iz Gorenjske doline, iz Radovljice, Bleda, Zirovnice, Jesenice, Bohinjske doline in Tržiča po 100 naraščalnikov Hitlerjeve mladine na grad Osoje ob Osojskem jezeru na tečaj, da čim več mladih napravi naraščalni izpit. Vsak tečaj je trajal osem dni. Ker so naraščalniki iz Bleda, Bleda in iz Zirovnice se prej opravili naraščalni izpiti, so se učili raznih drugih koristnih reči, vmes pa so se pridno kopali in plaval v Osojskem jezeru. V zadnjem tednju so bili samo naraščalniki iz Tržiča in okolice.

S Spod. Stajerskega

Z železnim križcem II. razreda je bil odlikovan deseterik Jožef Založnik od Svetega Lovrenca na Dravskem polju za hrabro zadržanje pred sovražnikom na vzhodnem bojišču.

Umrl je v Mariboru 51 letni obratni mojster Jurij Fras, v Celju pa so pokopali namučena Antona Lipovška.

40 mladinskih voditeljev iz brežiškega okraja je bilo vpletenih v taborniške vaje v Smihelu na Gornjem Stajerskem. Vredniški izpit je bil v Smihelu, izpit v Celju, kjer so napravili več izletov na bližnje hribove in v mesto Leoben. Taborniške je vodil ravnatelj brežiške meščanske šole Demmer.

Diplome zmagovalcem na lanskem obrtniški tekmi so bile t. dni razdeljene v Göttingu dvorani v Mariboru. K razdelitvi so bili povabljeni tudi pomočniki in vajenci.

Nakup muredolske živine. Na sejnem plemenskem živino v Smihelu na Gornjem Stajerskem je bilo prigranih 124 bikov in 21 krav. Največ plemenske živine je nakupil plemenski urad iz Celja, nekaj živine pa je šlo tudi na Korosko in Gorenjsko.

31. »Hej, Rahun, kje imaš gospodarico!« je iskala Pepa, košata grajska gospodinja, naslednjega jutra Marijo pred mlinom.

Iz Hrvaške

Dr. Perić nastopi svoje novo mesto. Iz Zagreba je odpotoval v Sofijo novi hrvaški poslanik na bolgarskem dvoru dr. Perić. Dosedanji poslanik dr. Zidovec je že zapustil bolgarsko prestolnico.

Nova hrvaško-bolgarska trgovinska pogajanja. V Zagrebu so pričela nova hrvaško-bolgarska trgovinska pogajanja, ki imajo za cilj odstranitev vseh motenj za redno izmenjavo blaga med obema državama. Hrvatski delegaciji predseduje inž. Vrabčević, bolgarsko pa vodi Kiril Dobrev.

Preureditev žveplene kopališče v Banja Luki. Znanu žvepleno kopališče »Debelko« v Banja Luki so nedavno popolnoma preuredili in modernizirali. Kopališče je zelo zdravilno in leži na desni obali Vrbasa.

Novi docenti na zagrebškem vseučilišču. Na medicinski fakulteti v Zagrebu so bili t. dni imenovani za docente dr. Stanislav Szabo, dr. Ante Vuletić, dr. Evgen Nežić, dr. Pavel Cepulić, dr. Ivo Jakopović, dr. Baldo Đutak, dr. Tvrdo Dujmšić, dr. Nikola Šeparović in dr. Jozo Budak.

Omejitev tramvajskega prometa v Zagrebu. Zaradi varčevanja z električnim tokom je zagrebška občina znatno omejila tramvajski promet. Na nekaterih manj prometnih progah je promet s cestno električno železnico sploh ustavljala.

Iz Srbije

Ustanovitev novega političnega okraja v Srbiji. Srbska vlada je na predlog svojega notranjega ministra Tase Džigica ustanovila nov politični okraj v Boru. V njegovo področje spadajo sedem okoliških vasi in naselij. Istokasno je ukinjena ekspozitura boljševskega okraja v Zlatu.

Modernizacija kamnolomov v Srbiji. V Beogradu je bila nedavno konferenca zastopnikov centrale za železo in kovine, ministrstva za gradbo, železnice in narodno gospodarstvo, gospodarskih zbornic in lastnikov kamnolomov. Predvsem je bil sprejet sklep, da se popisajo vsi kamnolomi na področju sedanje Srbije, da se v njih organizira eksploatacija po točno izdelanem načrtu in z modernimi strojnimi napravami, katere bodo še nabavili.

Iz gospodarstva

Nove uradne cene moka na Hrvatskem. Hrvatski urad za tvorbo cen je določil naslednje najvišje cene moka: za 100 kg pšenice moka 824 kun, 100 kg enotne moka 690 kun in 100 kg otrobov 500 kun. Franko železniška nakladalna postaja vključno davke na poslovni promet in tovarnina.

Nova finska notranja posojila. Finska vlada je sklenila razpisati obvezno vojno posojilo, ki ga je plačati v znesku 3% davku zavezane imovine in 5% davku zavezanih dohodkov. Posojilo bo imelo petletni rok obveznosti ga lahko plačajo v dveh obrokih, t. j. decembra 1945 in marca 1946. Obrestna mera znaša 3.5%. Podpisu posojila so zavezana premoženja najmanj 150.000 finskih mark, od česar se najprej odbije 50.000 mark. Merodajno je stanje premoženja s koncem leta 1942. Pri dohodkih znaša najnižja meja 70.000 mark letno in znaša odstotek 5%. Oni, ki podpisajo vojno posojilo prostovoljno, lahko plačajo do 30.000 mark novopodpisane zneska v prejšnjih državnih papirjih.

Umrl nam je 30. avg. t. l. po dolgi teži bolezni, previden s tolažili sv. vere, naš ljubljani mož, predobri oče, stari oče in tast, gospod

Peter Horvat

železniški upokojenec

Na zadnji poti ga bomo spremlili v sredo, 1. sept. 1943, ob pol 4 pop. iz kapele sv. Jožefa na Zalah k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 30. avgusta 1943.

ZALUJOČE SORODSTVO

mogel spet urediti njuno novo, nemogoče razmerje. Iskal je poti, kako bi se dekletu približal, ne da bi se pri tem poniževal in se preočito kazal krivega.

Kaj pa, če Mojca njegovim pisem ni preljela? Morebiti je odšla kam na počitnice in pošte niso poslali za njo? Ko se vrne, bo takoj odgovorila in se celo opravičila za svoje čudno, nelepo vedenje... in spet bo vse dobro.

Ko se je Borja rdeč in zagorel vrnil v Ljubljano in so Petrušičevi začutili, da pri hiši nekoga manjka, je mati nekoč spregovorila:

»Ali ne bo Mojce nič k nam, Janko.«

Sin, ki je na tla pu popravil grabljam zobe, materi ni pogledal v oči. Čutil je, kako mu je kri zaplala v obraz, a materinega vprašanja ni mogel preslišati.

»Upam, da bo prišla.«

Mati ni spraševala dalje. Stiri suhe, nejevoljne besede so v njenem srcu zbudile sumno in bojazen. Šele zdaj je opazila, da je sin prav za prav že več dni molčel in siten, in začela je ugibati, kakšna skrb ga razjeda.

Kopnja pri Petrušičevih je medtem dosegla višek. Trava na prostrani košenici pod cerkvijo Marije Pomagaj je ležala na tleh in se sušila v velikih kotarjih. Poletna pekočina se je upirala v pobočje, da je jemalo sapo. Večer je bil jasen in nič ni kazalo na bližnjo spremembo vremena, zato so pustili seno v kotarjih in odšli domov.

Razdeljevanje sira

Pokrajinski prehranjevalni zavod Visokega komisariata v Ljubljani poziva vse trgovce in zadruge mesta Ljubljane, da dvignejo nakazila na mehki sir na Novem trgu 4-II, in to po naslednjem abecednem redu:

dne 1. septembra 1943 N-2,

dne 2. septembra 1943 A-M.

Potrošniki naj pri svojih trgovcih dvignejo v dnevi od 3.—8. septembra 1943 na odrezek št. 805 po 70 gr mehkega sira.

Trgovci naj morebitni ostanek sira prijavijo z dnem 9. septembra Prevodu, ki bo z njim nadalje razpolagal.

KINO SLOGA

OTVORITEV PREDSEZONE
z vrsto dobrih in lepših filmov!
Nezvestoba žene in nje posledice v prelepih filmih

»Maska in obraz«

V glavnih vlogah: Laura Solari, Nino Besozzi, Režija: C. Mastrocino. PREDSTAVE ob 14, 16 in 18.

KINO UNION

Ljubosumnost vidi vse narobe!

»Planinci«

V glavnih vlogah: Amedeo Nazzari in Mariella Lotti. PREDSTAVE ob 15.30, 17.30 in 19.30.

KINO MATICA

Vesela družabna komedija z lepo Hilde Krahl v glavni vlogi. Petje in ples. Film ljubezni, zabave in veselja.

»Ljubim te«

Ostali igralci: Paul Hubschmidt, Fita Benkoff, Wilfried Seifert. PREDSTAVE ob 15, 17 in 19.

O iznajdbi za napovedovanje vremena

Vremenarji so napovedovali nastop lahkega, mestoma trajnega jesenskega deževja. Sedaj lahko rečemo, da smo s pravim vročim poletjem za letos končali in da smo z enim korakom v hladni jeseni. Nocojšnji dež je bil bil koristen vrtnarjem in tudi poljedelcem, izredno pa dobrodošel repi. Očak Krim je popolnoma zagrnil v deževne oblake, kar je znamenje, da je pričakovati še več dežja.

Veliko je zanimanje za vremenske napovedi. Na podlagi vremenskomatematičnih računov napravljen napovedi vsebujejo veliko gotovost, da se napoved uresniči in da je treba umnemu gospodarju z njo računati ter primerno urediti vse gospodarske delo.

Vremenski preroki so vedno živili, odkar obstaja človeška kultura. V naših krajih se je n. pr. pred dobrih 90 leti pojavil vremenski strokovnjak Janec Čep, ki je zatrdil, da lahko s svojo iznajdbo napove vreme za 6 mesecev. Trdil je, da zna s to svojo iznajdbo vreme po oblakih za 6 mesecev naprej prerokovati. Janec Čep je svojo iznajdbo »vreme po oblakih prerokovati« postal celo c. k. učenostni akademiki na Dunaju. Tako so takrat v Ljubljani imenovali dunajsko akademijo znanosti. Janec Čep pa je dobil s Dunaja kratek odgovor: »Po posvetovanju z odkritoserčnimi in izvedenimi možmi akademije ni per volji te reči dalje pretresovati.« In iznajdba Janeca Čepa je romala med staro šaro v pozabljene. Ljubljancem pa so na nesrečo Janeca Čepa zbljzali šale in modrovali, da le ven sam vetrček vselej napovedovanje vremena podere.

Pošiljke iz Italije

v Ljubljansko pokrajino
Vam najhitreje in najceneje
dostavi mednarodna
transportna tvrdka

Marchesi Lombarda s. a.
MILANO, Via Arnaldo da Brescia 8

Enkrat tedensko
zbirni vagon
Milano — Ljubljana

Strokovna carinska služba
na vseh obmejnih postajah
— tudi v inozemstvu

Zastopstvo v Ljubljani:
RAJKOTURK, Vilharjeva 33